

Gedragscode voor omgang met minderjarigen en kwetsbaren IVN Olst-Wijhe vastgesteld in de ALV 2023

Veel grenzen in het contact tussen vrijwilligers en jeugdige deelnemers zijn niet eenduidig. Het ene kind wil even op schoot zitten als het troost zoekt, het andere kind heeft behoefte aan een aai over de bol en weer een ander kind vindt het niet prettig om aangeraakt te worden. Hierover kunnen nooit exacte grenzen worden afgesproken die voor alle kinderen en in alle situaties gelden. Dat is maar goed ook, want voor veel kinderen is betrokkenheid en lichamelijk contact een voorwaarde om te groeien. Er is echter wel één heel duidelijke grens, namelijk dat seksuele contacten en handelingen tussen begeleiders en jeugdige deelnemers absoluut niet toelaatbaar zijn. Ook in het wetboek van strafrecht is iedere seksuele toenadering naar jeugdigen onder de 16 jaar strafbaar gesteld.

Daarom hebben wij als afdeling voor de vrijwilligers die activiteiten voor kinderen en jeugdigen begeleiden onderstaande gedragscode opgesteld.

Wanneer je bij IVN als vrijwilliger activiteiten met jeugd of kwetsbaren begeleidt, vragen wij je deze gedragscode te lezen en te ondertekenen. Hiermee verklaar je dat je de gedragscode kent en niet tegen de gedragscode in zult handelen.

1. De begeleider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen ieder kind zich veilig en gerespecteerd voelt.
2. De begeleider onthoudt zich ervan kinderen te bejegenen op een wijze die hen in hun waardigheid aantast.
3. De begeleider dringt niet verder door in het privéleven van de deelnemers dan functioneel noodzakelijk is. De begeleider ontvangt geen kinderen thuis.
4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksueel gedrag ten opzichte van de deelnemers. Seksuele handelingen, contacten en relaties tussen begeleider en kinderen zijn onder geen beding geoorloofd.
5. De begeleider mag de kinderen niet op zodanige wijze aanraken dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren kan worden.
6. De begeleider heeft de plicht de deelnemers naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de pupil is betrokken, wordt nageleefd.
7. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel gedrag is men verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen.
8. In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen is het de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de werkgroep coördinator of de vertrouwenspersoon van de afdeling.

Vrijwilliger

Naam :

Bestuurslid

Naam :

Handtekening

Handtekening

Plaats

Datum

Een toelichting is te vinden op Home - Olst-Wijhe (ivn.nl)

Wanneer een vrijwilliger of medewerker wordt verdacht van seksueel misbruik zal de lokale of landelijke vertrouwenscommissie altijd melding doen bij de politie. Deze gedragscode is toegespitst op de omgang met minderjarigen, maar de gedragscode geldt evenzeer voor omgang met andere (kwetsbare) personen.

Toelichting op de gedragscode

Wat betekent de gedragscode nu concreet voor de vrijwillige begeleider van kinderen en andere (kwetsbare) personen?

1. De begeleider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen het kind zich veilig en gerespecteerd voelt. Het kind moet worden gerespecteerd. Er mag geen onderscheid worden gemaakt naar of nadruk worden gelegd op godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele gerichtheid, culturele achtergrond, leeftijd of lichamelijke kenmerken. Dat betekent dat het kind zich zowel tijdens de activiteiten, maar ook daarbuiten – bijvoorbeeld in een IVN-gebouw – veilig moet voelen en het gevoel moet hebben dat hij zich – letterlijk – vrij kan bewegen.
2. De begeleider onthoudt zich ervan het kind te bejegenen op een wijze die het kind in zijn waardigheid aantast. Dit betekent dat je een kind nooit op een manier bejegent die hem in zijn waardigheid aantast. Je onthoudt je van discriminerende, kleinerende of (seksueel) intimiderende/getinte opmerkingen of gedragingen. Dit geldt tijdens werktijd, maar ook daarbuiten, tijdens alle activiteiten die door of namens IVN worden georganiseerd.
3. De begeleider dringt niet verder door in het privéleven van het kind dan nodig. De begeleider ontvangt geen kinderen thuis. In het vrijwilligerswerk komt het veel voor dat men kinderen ook kent vanuit sociale contacten. Maar de begeleider is binnen de afdeling altijd de verantwoordelijke. Binnen de afdeling gaat het niet om vriendschap of andere sociale relaties, maar om de relatie begeleider – het kind. Het is belangrijk dat de begeleider zich bewust is van zijn positie die ook buiten de afdeling door kan spelen. Het gaat erom dat de begeleider gepaste afstand houdt en niet verder doordringt in het privé-leven van het kind dan nodig is voor het gezamenlijke gestelde doel (activiteit) van de afdeling. Bijvoorbeeld: het onnodig vragen stellen over het privé-leven, persoonlijke afspraakjes maken, contact opnemen met een kind buiten de activiteiten van de afdeling om, enzovoort. Een en ander dient dus achterwege te blijven.
4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik van het kind: alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen de begeleider en het kind zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik. De begeleider mag zijn/haar positie en relatie nooit gebruiken voor doeleinden ten eigen nutte die in strijd zijn met zijn/haar verantwoordelijkheid, of die grenzen van de relatie overschrijden.

Hierbij wordt gedacht aan:

- een seksueel of erotisch geladen sfeer scheppen
- seksueel getinte opmerkingen en insinuaties, zoals grof taalgebruik of schuine moppen
- het stellen van vragen over seks, bijvoorbeeld over masturbatie, frequentie en vormen van vrijen
- het kind op een niet-functionele wijze bekijken en aanraken waarbij de ogen of handen zijn gericht op de geslachtskenmerken
- bevrediging van de eigen seksuele verlangens

Alle seksuele handelingen en relaties tussen vrijwilligers en kinderen zijn ontoelaatbaar en strafbaar vlg. artikel 249 Wetboek van Strafrecht. Tussen volwassenen en kinderen is sprake van een natuurlijk overwicht en dus machtsverschil. Een kind kan daardoor zaken moeilijk weigeren of overzien waar het om gaat. Het is aan de volwassene om de grenzen te bewaken.

Dit betekent dat de begeleider:

- nooit seksuele toenadering zoekt tot kinderen en/of een seksueel of erotisch geladen sfeer schept (bijvoorbeeld door het laten zien van porno, of de eigen geslachtsorganen)
- een kind nooit gebruikt voor bevrediging van de eigen seksuele en/of agressieve verlangens
- nooit (met seksueel gedrag) mag ingaan op verliefde gevoelens, seksuele verlangens of fantasieën van het kind óók niet wanneer hij/zij je daartoe lijkt uit te nodigen, dan wel onomwonden uitnodigt
- wanneer er een erotisch/seksueel geladen sfeer mocht ontstaan, of zou kunnen ontstaan, tussen de begeleider en het kind de begeleider afstand neemt en de situatie bespreekbaar maakt met de leiding of vertrouwenspersoon
- wanneer bij de begeleider gevoelens van verliefdheid, maar ook afkeer of agressie ontstaan t.o.v. het kind, neemt de begeleider afstand en maakt de situatie bespreekbaar met de leiding of vertrouwens(contact)persoon

5. De begeleider mag het kind niet op zodanige wijze aanraken dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal kunnen worden. Uitgangspunt is dat het kind het als seksueel ervaart. Bijvoorbeeld: het te lang vasthouden van een hand bij begroeten of afscheid nemen, iemand naar je toetrekken, je tegen het kind aandrukken, een tongzoen geven, aanraken van billen en borsten, enzovoort. Functionele aanrakingen zijn soms noodzakelijk (bijv. het kind helpen bij het naar de wc gaan) of wenselijk (een kind troosten) en mits daar geen misbruik van gemaakt wordt toegestaan. De begeleider moet er voor zorgen dat daar waar lichamelijk contact noodzakelijk en functioneel is, dit contact of deze aanraking niet verkeerd – in de zin van seksueel getint of intimiderend – kan worden geïnterpreteerd. De begeleider houdt bij lichamelijk contact rekening met grenzen die het kind aangeeft, leeftijd, ontwikkelingsniveau, achtergronden, de specifieke situatie en wat maatschappelijk en/of cultureel als aanvaardbaar wordt gezien. De begeleider zal tijdens excursies, bijeenkomsten, e.d. zeer terughoudend en met respect omgaan met het kind en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals een kleedkamer of hotelkamer. Gereserveerd en met respect betekent in dit geval bijvoorbeeld dat:

- begeleider en het kind zich bij voorkeur niet met zijn tweeën afzonderen, maar met bijvoorbeeld een extra begeleider of meerdere kinderen
- begeleider en het kind in een één op één situatie niet op één kamer slapen; er zijn tenminste twee begeleiders op een groep kinderen
- gereserveerd en met respect omgaan met de ruimtes waarin de kinderen zich bevinden, betekent dat het kind zich daar veilig moet voelen, zijn privacy gewaarborgd is en sociale controle niet is uitgesloten. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan:
  - o niet zonder aankondiging de kleedruimte, of toiletruimte (of wat daar voor doorgaat) betreden en bij voorkeur in gezelschap van een andere volwassene
  - o de deur open laten staan na het binnentreden
  - o gesprekken met het kind in een neutrale ruimte houden (niet in kleedruimte of toiletruimte)

6. De begeleider heeft de plicht het kind naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel (machts)misbruik en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij het kind is betrokken wordt nageleefd. De begeleider heeft binnen zijn mogelijkheden de verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het welzijn van het kind. Indien de begeleider grensoverschrijdend gedrag signaleert is hij verantwoordelijk het ongewenste gedrag te (doen laten) stoppen en te zorgen voor de veiligheid van het kind. De begeleider is alert op signalen die kunnen wijzen op seksueel misbruik/overtreding van de gedragscode.

7. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode/bij vermoedens van seksueel misbruik, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen. Alle vermoedens of constatering van seksueel misbruik moeten

worden gemeld bij de daarvoor aangewezen personen bij IVN. Het kan zijn dat het kind een begeleider in vertrouwen neemt en vertelt dat iemand hem/haar seksueel misbruikt. De begeleider belooft in een dergelijk geval geen geheimhouding. Feiten van vertrouwelijke aard, aan jou toevertrouwd, moeten te allen tijde respectvol worden behandeld. Maar wanneer de belangen van het kind in het geding zijn (en dat is aan de orde bij een melding van seksueel misbruik), dient de begeleider hiervan melding te maken bij de daarvoor aangewezen personen bij IVN. Indien enigszins mogelijk gebeurt dit in overleg met het kind.

8. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen.

Dit betekent dat de begeleider ook alert is op gedragingen die niet direct als seksueel misbruik of intimidatie zijn te betitelen, maar wel als grensoverschrijdend worden ervaren. Ook in dit geval is het belangrijk dat passende maatregelen worden genomen, zoals het aanspreken van de persoon in kwestie. Desgewenst kan de begeleider de daarvoor aangewezen personen bij IVN raadplegen.